

Predikan 11 Söndagen efter Trefaldighet 2019

Amos 5:21-24, Rom. 7:14-25, Matt. 21:28-31

Lev som du lär !

Ibland får man höra käcka formuleringar som den här:

*Vi ska följa vår värdegrund på den här skolan/
kommunen/arbetsplatsen.*

Och för att visa att man verkligen menar allvar har man haft möten och skrivit ett dokument som man också för säkerhets skull har lagt ut på sin hemsida, men som ändå vanligen sitter i en pärm i en bokhylla.

Vad är det som ska åstadkommas då? Ja, att ingen ska bli kränkt, mobbad eller diskriminerad förstås. Att alla ska uppträda just mot varandra och vara goda medmänniskor.

Och ändå funkar det inte. I alla fall inte alltid och på många håll inte alls, även om det finns platser där det visst fungerar bra.

Och när det inte fungerar och folk far illa brukar man antingen skylla på dålig ledning eller bristande rutiner. Någon gång är det faktiskt människors fel som betar sig illa trots alla insatser och alla goda intentioner.

Ja, det är väl alltid människor som betar sig illa, med eller utan policydokument och goda rutiner.

Nu menar jag inte misstag och fel som vi alla kan begå utan att vi ville det, utan medvetna, vanemässiga, kränkningar och mobbning. Som ofta sätts i system, så att vi inte ens märker när de pågår.

I analyser av vad det var som hände i nazityskland får man ofta intrycket av att ingen egentligen fattar hur människor kunde bli så

grymma mot varandra. Det var ju vanliga, hyggliga människor som begick fruktansvärda handlingar.

De enda som borde kunna begripa är vi som är kristna. Man borde inte alls bli förvånad om man som jag och många med mig, varje söndag har inlett högmässan med de här orden: *Jag fattig, syndig människa, som med synd född i alla mina livsdagar bekänner av allt hjärta inför dig, helige och rättfärdige Gud...*

Det är ju detta det handlar om, det som Paulus så drastiskt beskriver; *det goda, som jag vill, det gör jag inte, men det onda, som jag inte vill, det gör jag.*

Han märker en tragisk dubbelhet hos sig själv.

Det han vill, det är den goda värdegrunden, policydokumentet, det som han innerst inne vet är rätt.

Det onda är den smygande nedmonteringen av respekten för medmänniskan, avhumaniseringen, demoniseringen och mistänksamheten mot den andre, de andra. Den eller de som är främmande, den eller de som inte är som vi.

Det är inte svårt att mana fram sådana känslor hos sig själv och när den bildar parti eller får makten och blir en folkrörelse blir den till övergrepp och terror. I det lilla eller det stora sammanhanget fungerar det likadant.

Vi behöver inte bli förvånade alls när människor blir grymma mot varandra. Vi är syndare, och synden är ett med oss själva, inte enstaka fel vi gör ibland. Även om Paulus säger att det inte längre är han själv som handlar när han gör det han inte vill, utan synden som bor i honom, så känns synden inte alls så främmande, om man vänjer sig vid den.

Vi har nog alla tydliga spärrar mot att behandla varandra illa, men det är lätt att bryta ned dem.

Ett välkänt psykologiskt experiment visar detta skrämmande tydligt. Ett antal studenter placerades i två avskilda rum med en glasruta emellan. Man skulle mäta effekten av hur mycket elektricitet människor tål. En student försågs med elektroder och den andra med ett reglage där strömmen ökades långsamt på order av försöksledaren. Inledningsvis var strömmen låg men allteftersom den ökade började försökspersonen klaga och när studenten med reglaget tvekade att öka styrkan beordrade försöksledaren ändå att strömmen skulle ökas. Ända tills försökspersonerna gallskrek och föll ner avsvimmade.

Det visade sig att experimentet inte alls handlade om elektricitet- det fanns ingen ström i ledningarna-utan om vad människor är beredda att göra när en stark auktoritet beordrar dem.

Det kan handla om en stark ledare, eller om en stark grupp. Då gör vi förvånansvärt lätt det vi vanligtvis aldrig skulle drömma om att göra; till och med plåga och kanske döda varandra.

Under tryck faller de goda avsikterna och medmänskligheten rinner bort mycket fortare än rätten som ska välla fram som vatten.

De motsatta strömmarna tävlar om oss, om makten i vårt inre, och vem som vinner beror av var vi hämtar vår styrka och om vi verkligen har kraften att leva som vi lär. Alltså att det goda som vi vill också blir det goda som vi gör. Att vi inte bara, som, Jesus berättar i sin lilla liknelse, säger ja och sedan ingenting gör, eller gör det motsatta, utan säger ja eller nej, men ändå gör det goda. Handlingen är ändå det som till slut betyder något.

Och handlingen behöver inre kraft. Den kraften finns hos Gud; kraften att inte bli slavar under synden, som Paulus ibland kallar oss. Man kan tycka att det är en dyster syn på människan; fast i synden som i gyttja, men egentligen är det den mest realistiska synen på människan.

Det är något fel på oss, men inte förrän vi inser det, kan vi börja göra något åt det. Det är precis som med en allvarlig sjukdom; om, man förnekar att man är sjuk, gör man förstås ingenting åt den och den får ha sin gång. Om man erkänner den kan man söka bot.

Och det är just det som vår situation. Vi är sjuka och behöver läkare. Men skulle kunna tycka att Gud nu borde skriva ut recept på goda gärningar och ge oss goda regler att följa. Men vi vet av erfarenhet att regler, policydokument och värdegrunder väger ganska lätt mot synden som bor i oss. Vi behöver verklig läkedom. Och den store läkaren har vi mitt bland oss; han som säger till fariseer och skriftlärda när de kritiserar honom för hans umgänge med tullindrivare och horor; *det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka.* Och det sa han som en ironisk udd mot dessa självgoda män; ni tror att ni är friska och de som ni kallar syndare är de sjuka, men ni är också sjuka. Det tragiska är detta att de förnekade sin sjukdom. De satte plåster på bölderna och putsade på utsidan medan medan, med Jesu egna ord: " *ert inre är fullt av dödas ben och annat orent..*"

Men boten består inte först och främst av att vi skärper oss och tar nya tag, utan i att vi tar emot Jesus och hans gränslösa

förlåtelse. Alltså, att vi b e h ö v e r förlåtelse, att vi är syndare och inser det. Då öppnar vi också vårt inre för rättens strömmande vatten, som håller emot den onda floden som flyter därinne. Och när vi lever i gemenskap med Jesus behöver vi inte förtvivla över våra misslyckanden och heller inte ge upp i kampen mot det onda. Han är med oss varje dag med sin Ande, och vi kan med tacksamhet säga som Paulus: *Vem ska befria mig från denna dödens kropp? Men jag tackar Gud, genom Jesus Kristus, vår Herre.* han som har gett sitt liv för att befria oss ! Från synd och skuld och till de goda gärningar som han har bestämt oss till att leva i.
Amen